

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/84/73-77>

Ülkər Elçin qızı Fərzəliyeva
Xəzər Universiteti
magistrant
ulker.farzaliyeva@khazar.org

TƏLƏBƏLƏRİN AKADEMİK MOTİVASİYASINA TƏSİR EDƏN AMİLLƏR

Xülasə

Motivasiya fərdin akademik həyatına müxtəlif təsirlər göstərir. Motivasiya anlayışını davranışa enerji və istiqamət verən, fərdlərin müəyyən məqsədlərə doğru yönəlməsinə şərait yaradan qüvvələr kimi müəyyən etmək olar. Məlum olub ki, motivasiya səviyyəsi yüksək olan tələbələr akademik nailiyyətləri yüksəkdir. Bir çox tədqiqatlar müəyyən etmişdir ki, tələbələrin motivasiya səviyyələri onların akademik məqsədlərə nail olmaq səyləri ilə bağlıdır. Akademik motivasiya tələbələrin təhsil prosesində göstərdikləri davranışların mühüm təyinedicilərindən biridir. Bu tədqiqatın məqsədi tələbələrin akademik motivasiyasına təsir edən amilləri müəyyən etməkdir. Nəticə etibarilə, tədqiqat motivasiyanın tələbənin akademik həyatına təsirini üzə çıxardıqda, tələbənin akademik həyatında motivasiyanın yüksək rol oynadığı görünür. Bununla belə, aşağı motivasiya tələbənin akademik həyatına müəyyən mənfi təsir göstərir. Sınıf mühitində effektiv və səmərəli təlim-tədris prosesini həyata keçirmək üçün müəllim planlı və proqramlı olmalı, tədris mühitində müvafiq metod, texnika və materiallardan səmərəli istifadə etməli, yaxşı biliyə malik olmalı, yaxşı bələdçi olmalı, ilk növbədə, tələbələri müvafiq fənnə həvəsləndirməli və bunu kurs boyu qoruyub saxlamalıdır.

Açar sözlər: akademik motivasiya, motivasiya, tələbə, akademik performans, daxili motivasiya, xarici motivasiya

Ulkar Elchin Farzaliyeva

Factors influencing students' academic motivation

Abstract

Motivation has various effects on an individual's academic life. It is possible to define the concept of motivation as the forces that give energy and direction to behavior and enable individuals to turn towards certain goals. It has been found that students with high motivation levels also have high academic achievement. Many studies have found that students' motivation levels are related to their efforts to achieve academic goals. Academic motivation is one of the important determinants of the behaviors that the students display in the education process. The purpose of this study is to identify the factors that affect students' academic motivation. As a result, when research reveals the impact of motivation on a student's academic life, it appears that motivation plays a high role in a student's academic life. However, low motivation has some negative effects on the academic life of the student. In order to carry out an effective and efficient learning-teaching process in the classroom environment, the teacher should be planned and programmed, use the relevant methods, techniques and materials effectively in the teaching environment, have good knowledge, be a good guide, and first of all motivate the students to the relevant subject and it is important to maintain this throughout the course.

Keywords: academic motivation, motivation, academic performance, student, extrinsic motivation, intrinsic motivation

Giriş

Motivasiya bu günə qədər tədqiqatçılar və mütəfəkkirlər tərəfindən geniş şəkildə tədqiq edilmişdir. Motivasiya anlayışı latınca “hərəkət etmək” mənasını verən “movere” sözündən yaradılmışdır (Adair, 2006:232). Motivasiya anlayışının insanın fiziki, əqli və mənəvi gücünü

hədəflərə doğru istiqamətləndirdiyi qeyd edilmişdir. Gredler və digər tədqiqatçılar motivasiyanı “bizi bir şey etməyə və ya etməməyə sövq edən keyfiyyət” olaraq şərh etmişdir (Gredler, Broussard, Garrison, 2004:106).

Motivasiya anlayışına bir çox tərif vermək mümkündür. Tədqiqatçılar tərəfindən verilən təriflərə nəzər salsaq, bəzi tədqiqatçılar bunu “birbaşa məqsədə yönəlmiş fəaliyyətin başlandığı və davam etdirildiyi bir proses” kimi qeyd edir. O, həm də “davranışın davamlılığını aktivləşdirən, istiqamətləndirən və təmin edən daxili qüvvə” kimi də müəyyən edilir. Motivasiya davranışların necə izlənəcəyini və ya yönəldilmiş münasibətin intensivliyinin necə artırılacağını izah edir. Bu səbəbdən motivasiya insanın təbiətə aktiv bir varlıq olduğu və müxtəlif üsullardan istifadə etməklə təsirə məruz qala biləcəyi kimi şərh edilir (Alan, 2006:11).

Tədqiqatçılar fərdin davranışını istiqamətləndirən motivasiya mənbələrini daxili və xarici motivasiya olaraq iki yerə ayırır (Yazici, 2008:423). Daxili motivasiya təbii motivasiya olub, fərdin idraki, sosial və fiziki inkişafında əsas yer tutan amillərdən biri hesab olunur (Karagüven, 2012:2599). Daxili motivasiyası yüksək olan insanlar şəxsi inkişaflarına vaxt ayırmağı, müxtəlif yarışlara qatılmağı, şəxsi layihələr üzərində çalışmağı könüllü şəkildə həyata keçirə bilir (Petri, Govern, 2004:31). Xarici motivasiya mükafat və cəzaya əsaslanır. Motivasiyanın bu növü davranış baxımından nəzərdən keçirilir. Xarici motivasiya, motivasiya və davranış mükafat və cəza kimi izah edilir. O, insanları həvəsləndirici və çəkindirici vasitələrlə hərəkət etməyə təşviq edir (Hoy, Miskel, 2013:170). Xarici motivasiya tələbələr xarici amillərə, yəni onları həvəsləndirən hədəflərə yönəldiyində baş verir (Alan, 2006:56). Bütün bu təriflər çərçivəsində demək olar ki, motivasiya insanı müəyyən bir məqsədə yönəldən, bu məqsədə çatmaq üçün lazımı davranış sərgiləyən və bu davranış qoruyub saxlayan gücdür.

Akademik motivasiya tələbələrin akademik performansını və uğurunu müəyyən edən həyatı bir anlayışdır (Karataş, Erden, 2014:67). Bir çox tədqiqatlar akademik motivasiyanın performans, öyrənmə və uğur kimi müxtəlif dəyişənlərlə əlaqəli olduğunu ortaya qoymuşdur. Bununla yanaşı, özünü-tənzimləmə strategiyalarının öyrədilməsinin daha yüksək akademik motivasiya ilə nəticələndiyi də qeyd edilə bilər (Lavasanı, Mirhosseini, Hejazi, Davoodi, 2011:627). Tələbələrin özünə inamının yüksək olması, dərslərə məsuliyyətli yanaşması akademik motivasiyasının yüksək olmasının göstəricisi hesab oluna bilər. Fərdi motivasiya edən səbəblər akademik motivasiyanın formalaşmasında son dərəcə əhəmiyyətlidir. Akademik uğur tələbənin məqsədlərinə çatmaq üçün nümayiş etdirdiyi səriştə kimi müəyyən edilə bilər. Bu kontekstdə, akademik müvəffəqiyyətə təsir edən ən mühüm amillərdən biri, əlbəttə ki, akademik motivasiya faktorudur. Akademik motivasiyanın olmaması tələbənin uğursuzluğunun səbəblərindən biri kimi qeyd oluna bilər.

Fidan (1996) akademik motivasiyanı tələbənin akademik həyatında nümayiş etdirdiyi davranışın istiqamətini, dərəcəsini və ardıcılığını müəyyən edən mühüm güc mənbələrindən biri kimi müəyyən etmişdir. Digər tərəfdən, Uyulgan (2014) tələbələrin akademik motivasiyasının onların akademik keyfiyyətləri və akademik həyatı ilə əlaqəli olduğunu bildirir. Fərdlərin dərslər oxumaq, imtahanlara hazırlaşmaq, ev tapşırıqlarını yerinə yetirmək, araşdırmalar aparmaq kimi akademik həyatlarında yerinə yetirilməsi lazım olan bir çox akademik vəzifələri vardır. Bu akademik vəzifələri yerinə yetirmək üçün enerji və güc olaraq təyin oluna bilən akademik motivasiya tələbələrin dərslər davamiyyətinə, hazırlığına və kursa getməsinə, öyrəndiklərini reallaşdırmasına və akademik uğurlarına təsir edən mühüm amillər biridir (Wentzel, Wigfield, 2009). Bundan əlavə, akademik motivasiya tələbələrin təhsilə marağını, istəyini artıran və akademik uğur qazanmaların dəstək olan ən mühüm amillərindən biri hesab oluna bilər.

Təhsillə bağlı tədqiqatların bir çoxu akademik motivasiyanın tələbələrin öyrənməsinə və nailiyyətlərinə necə təsir etdiyi ilə bağlı daimi araşdırmaların mövzusu olmuşdur. Tələbələrin böyük əksəriyyətinin uzunmüddətli təhsil sayəsində akademik həyatına uğurlu şəkildə uyğunlaşa bildiyi qeyd olunmuşdur. Bu səbəbdən, akademik motivasiya strategiyaları, müəyyən edilmiş vaxtda akademik tapşırıqlara münasibəti və akademik müvəffəqiyyətə təsir edən amillər üçün göstərilən səyi müəyyən etmişdir.

Fərdlərin universitetə başlama prosesi mühüm bir dövr hesab olunur. Bu dövrdə tələbələr öz akademik və sosial ehtiyaclarını yeni öyrənməyə başlayırlar. Tələbələrin akademik motivasiyası, akademik məsuliyyətlə yanaşı, onların seçimlərinə və gözləntilərinə cavab verib-verməmələrini müəyyən edir. Akademik motivasiyanın tələbələrin təhsilə akademik şəkildə necə başlamalarına, universiteti davam etdirmək istəyinə və universitetdə müxtəlif stress faktorlarının öhdəsindən gəlmək bacarıqlarına rəhbərlik etdiyi düşünülür (Clark, Schroth, 2010).

Akademik motivasiya tələbələrin təhsili, akademik uğurları və performansları kimi bir çox sahədə təhsil həyatını effektiv şəkildə formalaşdıran hərəkətverici qüvvə kimi qeyd edilə bilər (Kiran, 2019). Akademik motivasiya anlayışı fərdlərin akademik tədqiqatlarında müvafiq qərarlar qəbul etməsi və bu tədqiqatları davam etdirməsi kimi başa düşülür.

Akademik motivasiyası yüksək olan tələbələr, ev tapşırığı hazırlamaq, kitab oxumaq, imtahanlara hazırlaşmaq, layihələr hazırlamaq, dərslərə hazırlaşmaq kimi fəaliyyətləri akademik həyatı boyu etməli olduqları işləri daha həvəslə və müvəffəqiyyətlə yerinə yetirə bilərlər. Bu tələbələr akademik tapşırıqlar üçün qətiyyətli və maraqlı bir xarakterə malikdirlər. Akademik motivasiyası aşağı olan tələbələr isə çətinliklər qarşısında təslim olmağa, səbirsizlik nümayiş etdirməyə, laqeyd və intizamsız davranmağa meyillidirlər. Bu tələbələrdə tədris prosesinə qarşı bağlılıq azalarkən, tükənməlik qavrayışı artır. Motivasiyası azalan tələbələrdə akademik gözləntilərə uyğun gəlməyən davranışlar müşahidə edilir. Tədqiqatlar göstərir ki, akademik motivasiya təhsildən uzaqlaşmanın ən vacib və erkən proqnozlaşdırıcılarından biridir. Akademik motivasiyası aşağı olan tələbələrin universiteti tərk etmə ehtimalı daha yüksəkdir.

Nəticə olaraq, akademik motivasiya tələbələrin uğurlarına dair fəaliyyətlərin tədqiqində mühüm yer tutur. Akademik motivasiya ilə bağlı araşdırmalara əsasən, tələbələr öyrənmə fəaliyyətlərinə olan istəklərindən dolayı öyrənmə prosesində müvəffəqiyyət göstərə bilər. Akademik motivasiya tələbələrin akademik öyrənmələrinin, uğurlarının və karyeralarının bir çox sahələrinə təsir edərək onların akademik həyatını istiqamətləndirən amil kimi izah edilə bilər.

Akademik motivasiya akademik iş üçün tələb olunan enerjini yaradan amil kimi qeyd edilə bilər (Bozanoghlu, 2004:83). Tədqiqatçı psixoloqlar akademik motivasiyanın tələbələrin uğur qazanması üçün vacib amil olduğunu bildiriblər. Akademik motivasiya tələbələrin akademik fənlərdə təkidinin, səyinin və istəyinin gücünü müəyyən edən və tələbə performansına təsir edən mühüm anlayış hesab oluna bilər. Ümumiyyətlə, motivasiyanın insan həyatında, insanın şəxsi inkişafında böyük rolu olduğu qeyd edilə bilər. Araşdırmalara görə, çalışdığı peşədən asılı olmayaraq insanın yüksək motivasiyaya malik olması onun işinin keyfiyyətinə birbaşa olaraq təsir göstərir. Motivasiya təhsil sahəsində də mühüm rola malikdir, belə ki, müəllimlər və ya təhsil sahəsində çalışan mütəxəssislərin yüksək motivasiyaya sahib olması təhsil alanların da motivasiyasına müsbət təsir göstərdiyi qeyd edilir.

Akademik motivasiyanı qısaca belə ifadə edə bilərik: tələbəni universitetə getməyə və universitetdə yüksək nəticələr əldə etməyə sövq edən ən mühüm amil akademik motivasiyadır. Bu tələbələrin universitetdə uğur qazanmaq kimi məqsədləri var. Tələbələrin akademik motivasiyası aşağı olarsa, bu, universitetə getməmək, keçirilən dərslərin mənimsənməməsi, akademik uğursuzluq problemləri və nəticədə universiteti tərk etmək kimi problemlərə gətirib çıxara bilər (Clark, Schroth, 2010:19). Bu məlumatlar işığında demək olar ki, akademik motivasiya fərdin akademik həyatını istiqamətləndirən hərəkətverici qüvvədir, tələbənin təhsili, uğuru və performansı kimi bir çox mövzularda təsirli olur. Akademik motivasiya şagirdlərin dərslərdə iştirakının davamlılığına, onların dərslə münasibətinə, akademik uğurlarına və fəaliyyətinə təsir göstərir. Digər tərəfdən, motivasiyası yüksək olan şagirdlərin məktəbə münasibəti daha müsbət olur və bu tələbələrin narahatlıq səviyyələrinin aşağı olduğu qeyd edilə bilər. Ona görə də tələbənin akademik uğurunu artırmaq üçün onu öyrənməyə həvəsləndirmək lazımdır.

Təlim prosesində hədəflərin qoyulması və məlumatların işlənməsi kimi şəxsi amillər, müəllimdən müsbət rəy almaq və mükafatlandırma kimi situasiya amilləri tələbələrə təsir göstərir. Bu amillər sayəsində tələbələr dərsləri nə dərəcədə ətraflı öyrəndiklərini anlamaq və öyrənmə fəaliyyətlərini qiymətləndirmək üçün lazımi məlumatlar əldə edirlər. Nəticədə, öyrənmə prosesində

irəliləyiş əldə etdiklərini hiss etdikdə onların motivasiya səviyyələri arta bilər. Bu durum, şagirdin öyrənməsinə, yaxşı performansına və motivasiyasına təsir göstərir.

Fərdin hərəkətə keçməsinə təmin edən və onun davranışını istiqamətləndirən motivasiya anlayışı yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, akademik sahədə mühüm yer tutur. Bununla belə, tələbələrin akademik motivasiyasına təsir edən bir sıra amillər qeyd oluna bilər. Aparılan araşdırmalar nəticəsində bu amillərdən biri kimi yaş faktoru qeyd edilir. Tələbələrin akademik motivasiyaları yaş qruplarından asılı olaraq fərqli nəticələr göstərə bilər. Yaş faktorunun mədəni fərqliliklərlə birlikdə akademik motivasiyanın müəyyən edilməsində təsirli olduğunu söyləmək olar (Yurt, Bozer, 2015:679).

Motivasiyası olmayan təhsil alanlar təhsilin hər bir pilləsində problemlərlə üzləşə bilər. Təhsil pilləsindən asılı olmayaraq təlim prosesində təhsil alanların motivasiyasının yüksəldilməsi vacib məsələlərdən biridir. Ali təhsil müəssisələrində təhsil alan, motivasiyası aşağı səviyyədə olan tələbələrin bir sıra çətinliklər yaşadığı qeyd edilə bilər. İddia olunur ki, tələbələrin motivasiyasız olması mövzunun əhəmiyyətini dərk etməmələri və ya başlanğıcda həvəsləndikləri halda sonradan motivasiyalarını itirmələri ilə bağlı ola bilər. Universitetlərdə motivasiya həm də universitet oriyentasiyasına əsaslanır. Motivasiyanı artırmaq üçün pedaqoji dəstək verilməlidir.

Motivasiya üsullarının təkmilləşdirilməsi tələbələrin ehtiyaclarının, qabiliyyətlərinin, biliklərinin, bacarıqlarının və komanda daxilində şəxsiyyətlərarası münasibətlərin hərtərəfli təhlilini birləşdirən inteqrasiya olunmuş yanaşmadan asılı olmalıdır.

Akademik motivasiyaya təsir edən başqa bir amil tələbələrin təlim prosesinə qarşı olan istək səviyyəsidir. Tələbələrin rifah səviyyəsinin bu prosesdə vasitəçi rolunu oynadığı düşünülür. Bu səbəbdən akademik motivasiya, fərdin içində olduğu vəziyyətdən təsirlənən bir anlayış kimi izah edilə bilər. Tələbələrin akademik motivasiyasına təsir edən amillər arasında dərslər, verilən tapşırıqlar, müxtəlif mükafatlar, rəqabətçi dərslər, qrup yoldaşları, universitetin akademik həyatı, ailələri və digər hədəfləri qeyd oluna bilər. Dərslər mühtisi ilə bağlı olan amillər ən təsirli amillərdən hesab edilə bilər. Belə ki, dərslərində və imtahanlarda yaxşı nəticələr əldə edən tələbələrin akademik motivasiyasının daha yüksək olduğu müəyyən tədqiqatlarda öz əksini tapmışdır. Müəllimlərin və işçi heyətinin də rolu əvəzəlməz hesab oluna bilər. Müəllimlər akademik motivasiyası aşağı olan tələbələri müxtəlif üsullardan istifadə edərək təlim prosesinə cəlb edə və pedaqoji dəstək göstərə bilər. Bu zaman müəllimlər müxtəlif həvəsləndirici mükafatlardan istifadə edə, tələbələrin dərslərdə birbaşa olaraq iştirakını təşkil edə bilər.

Eyni zamanda, motivasiyaya təsir edən amillər bir neçə böyük kateqoriyaya bölünür, onları iki əsas başlıq altında ümumiləşdirmək olar: daxili və xarici amillər. Daxili amillər arasında tələbələrin xüsusiyyətləri, məsələn, özləri haqqında gözləntiləri, sağlamlıq, keçmiş uğur və uğursuzluqları, sosial mühtisi) və tələbələrin düşüncəsi (məsələn, nəzarət, universitetdə çox şey öyrənilib-öyrənməmələri ilə bağlı inanclar, dərslərlə bağlı gözləntilər) qeyd etmək mümkündür. Mükafat əldə etməyi, cəzalandırılmanı, hər hansı bir məsələ ilə bağlı təsdiq almağı, sosial təsiri xarici amillərə aid etmək olar.

Bundan əlavə, Etten və digərləri (2008) universitet tələbələrinin akademik motivasiyalarına təsir göstərən amilləri araşdırmışdır. Belə ki, tələbələrin akademik motivasiyanın müəyyən edilməsində özlərindən kənar bir sıra amillərin təsiri olduğu qeyd edilmişdir. Bunlara təhsil aldıkları kursun xüsusiyyətləri, imtahanlar, qiymətləndirmələrin xarakteri, rəy, mükafatlar, insanlar (yəni müəllimlər, ailə üzvləri, həmyaşıdlar), universitet mühtisi (akademik birliklər, təcrübə proqramları, könüllülük və dərslənkənar fəaliyyətləri, ətraf mühtisin fiziki xüsusiyyətləri) daxil edilə bilər.

Eyni zamanda, sinifdə tələbələrin akademik motivasiyasına təsir edən amillərin aşağıdakı dəyişənlərdən təsirləndiyi araşdırılmış və aşağıdakı amillər qeyd olunmuşdur:

- Müəllimin rolu: Müəllimin rəhbər və məsləhətçi, məlumat mənbəyi rolu, tədris metodu;
- Sinfin təşkili: Sinfin və dərslin təşkili;
- Qarşılıqlı əlaqə: Sinifdə qarşılıqlı əlaqə və tərtibat;
- Sinif mühtisi: Müəllim-tələbə münasibətləri, ünsiyyət, universitet rəhbərliyi, universitet iqlimi və mədəniyyəti, universitet-müəllim-ailə münasibətləri.

Bununla belə, tələbələrin akademik motivasiyasını birbaşa olaraq müşahidə etməyin mümkün olmadığı qeyd oluna bilər. Pintrich bir çox tədqiqatçının razılaşdığı akademik motivasiyanın mövcudluğunu göstərən davranış göstəricilərinin olduğunu vurğulayır və onları tapşırıq seçimi, səy, davamlılıq və müvəffəqiyyət kimi sıralayırlar. Bu kontekstdə akademik motivasiya araşdırılarkən bildirilir ki, tələbənin seçim imkanı olduqda yerinə yetirmək istədiyi vəzifə, tapşırığı yerinə yetirmək üçün nə qədər səy göstərdiyi, tapşırığı yerinə yetirmək üçün nə qədər vaxt sərf etdiyi və nəticədə əldə etdiyi uğur motivasiya göstəricisi hesab oluna bilər (Pintrich, 2003:667).

Nəticə

Eyni zamanda sosial fəaliyyətlər də tələbələrin akademik motivasiyasına təsir göstərən amillər olaraq qeyd edilə bilər. Universiteti sevən tələbənin diqqətini uğura yönəltməklə onun motivasiyasına müsbət təsir göstərmək mümkündür. Bu səbəbdən sosial fəaliyyətlərin motivasiyanın artırılması üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu nəzərə alaraq, bu mövzu ilə bağlı universitetlərin fəaliyyət planlarında müəyyən yeniliklər edilə bilər. Tələbələrin dərsləndikən sosial fəaliyyətlərdə iştirakı ilə onların universitet həyatına uyğunlaşması arasında müsbət əlaqə olduğu tədqiqatçılar tərəfindən qeyd olunmuşdur.

Ədəbiyyat

1. Adair, J. (2006). Effective Motivation. Istanbul: Babiali Kultur Publishing, 232 p.
2. Gredler, M.E., Broussard, S.C. & Garrison, M.E.B. (2014). The Relationship between Classroom Motivation and akademik achievement in Elementary school aged children. Family and consumer sciences research journal, 33, 106 p.
3. Alan, U. (2006). Motivation Theories and Effects of Motivation on Work Life. (Master's Thesis). Beykent University, Institute of Social Sciences, Istanbul, p.11, p.56.
4. Yazici, H. (2008). Education psychology. Ankara: Pegem Academy, p.423.
5. Karagüven, M.H. (2012). Adaptation of Academic Motivation Scale to Turkish. Educational Sciences in Theory and Practice, 12(4), 2599 p.
6. Petri, H.L. & Govern, J.M. (2004). Motivation: Theory, Research, and Applications (5th ed.). CA: Wadsworth/Thomson, p.31.
7. Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2013). Educational Administration Theory, Research, And Practice (9 b.). New York: The McGraw-Hill Companies Published. 170 p.
8. Karataş, T. (2014). Child in New Turkish Poetry I. Scientific Research, 0 (13), p.67.
9. Lavasani, M.G., Mirhosseini, F.S., Hejazi, E. & Davoodi, M. (2011). The effect of self-regulation learning strategies training on the akademik motivation and self-efficacy. Procedia Social and Behavioral Sciences, 29, 627 p.
10. Wentzel, K.R. & Wigfield, A. (2009). Handbook of Motivation in School. USA: Routledge, p.8.
11. Clark, M.H. and Schroth, C.A. (2010). Examining relationships between akademik motivation and personality among college students. Learning and Individual Differences, p.19.
12. Bozanoglu, I. (2004). Akademik motivation scale: development, validity, reliability. Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal, 37(2), p.83.
13. Yurt, E., & Bozer, E.N. (2015). Adaptation of Akademik Motivation Scale to Turkish. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 14(3), 679 p.
14. Pintrich, P.R. (2003). A Motivational Science Perspective on the Role of Student Motivation. Journal of Educational Psychology 95.4, 667 p.

Rəyçi: fil.ü.e.d. Rüşət Rüşəmov

Göndərildi: 10.08.2022

Qəbul edildi: 23.10.2022